

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3102/2025. (III. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VI.30.402/2023/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Tüskéné Varga Mária (a továbbiakban: indítványozó1.) és Varga Sándor (a továbbiakban: indítványozó2.) jogi képviselőjük (Horváth Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd dr. Horváth Géza) útján alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VI.30.402/2023/5. számú ítéletének „[a] Kúria a jogerős ítéletet a 9/1999. (07. 12.) és a 11/1999. (07. 12.) számú taggyűlési határozatok tekintetében – a másodfokú perköltség viselésére vonatkozó rendelkezésére is kiterjedően – hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróság ítéletét e határozatokat érintően megváltoztatja, és a keresetet elutasítja;” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy lényege, valamint az indítvány a következőképpen foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványozók szülei (a továbbiakban: a per eredeti I. és II. rendű felperesei) és az indítványozó2. (az előzményi per III. rendű felperese) az alperes gazdasági társaság tagjai voltak. A cég tagjait alkotó két család között a viszony 1998-tól kezdődően megromlott, a felek jogi eszközöket is igénybe véve igyekeztek érdekeiket érvényesíteni, több polgári per, munkaügyi per is indult, büntetőeljárások kezdeményezésére is sor került.
- [4] Az alperes taggyűlése az 1999. július 12-én megtartott megismételt taggyűlésen az indítványozók szüleit a 9/1999. (07. 12.) és a 11/1999. (07. 12.), az indítványozó2.-t pedig a 10/1999. (07. 12.) számú határozatával kizárta a társaságból.
- [5] Az indítványozók szülei és az indítványozó2. az 1999. augusztus 4-én kelt keresetlevelükben elsődlegesen a kizárásukat kimondó taggyűlési határozatok hatályon kívül helyezését kérték. Másodlagosan – amennyiben a bíróság elsődleges kereseti kérelmüknek helyt ad – kérték kötelezni az alperest az üzletrészeik magához váltására azzal, hogy a megváltási ár összegének számítása a társaság saját tőkéjének a tagra jutó százalékos arány szerinti hányada. Harmadlagos kérelmük egy korábbi (5/1996. számú) taggyűlési határozat semmisségének megállapítására irányult.
- [6] A társaság az 1999. augusztus 13-án megtartott árverésen a kizárt tagok üzletrésztét értékesítette, az I. rendű és III. rendű felperesek üzletrészeit a társaságot alapító másik család tagjai, az eredeti II. rendű felperes üzletrésztét a társaság főkönyvelője vásárolta meg. A vételár átvételét a felperesek a perben nem vitatták.
- [7] Az elsőfokú eljárás tartama alatt, 2012. október 8-án a per eredeti II. rendű felperese – az indítványozók édesanyja – elhalálozott. Az eljárás félbeszakadt, majd az elsőfokú bíróság a 2015. november 10-én jogerős végzésével megállapította, hogy a néhai II. rendű felperes jogutódai az indítványozó1., az indítványozó2. és édesapjuk (a per I. rendű felperese).
- [8] A Ceglédi Városi Bíróság 1.P.20.052/2011/32. számú közbenső ítéletével mindhárom kizáró határozatot hatályon kívül helyezte. A Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 9.Pf.21.357/2012/5. számú végzésével a közbenső ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.
- [9] A Ceglédi Járásbíróság megismételt eljárásban a 2020. június 16-án kelt, 6.P.20.391/2017/77. számú ítéletével a 9/1999. (07. 12.), 10/1999. (07. 12.) számú és a 11/1999. (07. 12.) számú taggyűlési határozatot hatályon kívül helyezte, ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasította.
- [10] A bíróság megállapította, hogy a felperesek esetében nem állnak fenn a gazdasági társaságokról szóló 1988. évi VI. törvény (a továbbiakban: Gt.) 78. § (1) bekezdésében írt, a tag kizárását megalapozó feltételek; a felperesek

magatartásukkal a társaság céljának elérését nagymértékben nem veszélyeztették, nem követtek el szerződészegést, nem tanúsítottak jogszabályba ütköző magatartást. A másodfokú bíróság útmutatásában foglaltakra tekintettel (amely szerint a perben a bíróság elutasító ítéletet vagy hatályon kívül helyező határozatot hozhat) az elsőfokú bíróság ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasította. Az I. rendű felperes és az indítványozók a másodlagos és harmadlagos kereseti kérelmük elutasítása miatt fellebbezést nem jelentettek be.

- [11] Az alperes fellebbezése folytán eljáró Budapest Környéki Törvényszék a 2023. május 30-án kelt, 9.Pf.20.139/2023/4. számú ítéletével az elsőfokú döntés nem fellebbezett részét nem érintette, a fellebbezett rendelkezését helybenhagyta.
- [12] A másodfokú eljárás tartama alatt az I. rendű felperes, az indítványozók édesapja is elhalálozott, ezért az eljárás 2022. április 19-én félbeszakadt. A másodfokú bíróság a 2023. január 9-én jogerős végzésével megállapította, hogy a néhai I. rendű felperes jogutódai az indítványozók.
- [13] A jogerős ítélettel szemben az alperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, amelyben – tartalma szerint – elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az I. rendű felperes, valamint az indítványozó1. jogelődje tekintetében a per megszüntetését, míg a III. rendű felperes vonatkozásában az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a III. rendű felperes keresetének elutasítását kérte. Másodlagosan a felperesek keresetének elutasítását kérte.
- [14] Az alperes az elsődleges felülvizsgálati kérelmét indokolva hivatkozott arra, hogy nem volt helye az I. rendű és a per eredeti II. rendű felperese tekintetében a jogutódlás megállapításának, vonatkozásukban a pert meg kellett volna szüntetni, ugyanis a tag kizárása olyan személyhez fűződő igény, amelyben a jogutódlást a jogviszony természete kizárja.
- [15] A Kúria a 2024. május 15-én kelt, Gfv.VI.30.402/2023/5. számú ítéletében kifejtette: helytállóan hivatkozott az alperes arra, hogy a Gt. 182. §-a és a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 111. §-a alapján nem lett volna helye a perben a jogutódlás megállapításának. Az eljáró bíróságok ennek ellenére megállapították a jogutódlást, és a jogutódok tekintetében is folytatták az eljárást, ezért a felülvizsgálati eljárásban már nem volt mód a Pp. 157. § g) pontja alapján az I. rendű és a per eredeti II. rendű felperese vonatkozásában a per (részbeni) megszüntetésére.
- [16] A Kúriának volt lehetősége viszont dönteni a jogutódok aktív perbeli legitimációja tárgyában, mivel a felperesek keresetösségi jogának fennállását a bíróság az egész eljárás során – így a felülvizsgálati eljárás során is – hivatalból köteles vizsgálni. A Kúria keresetösségi jog hiányában a 9/1999. (07. 12.) és a 11/1999. (07. 12.) számú taggyűlési határozatok tekintetében – a másodfokú perköltség viselésére vonatkozó rendelkezésre is kiterjedően – a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét e határozatokat érintően megváltoztatva, a keresetet elutasította.
- [17] A fentiek alapján a Kúria kizárólag az indítványozó2. vonatkozásában vizsgálhatta érdemben, hogy az őt kizáró 10/1999. (07. 12.) számú taggyűlési határozat hatályon kívül helyezése jogszabálysértő-e az alperes által a felülvizsgálati kérelmében hivatkozott okokból. E vonatkozásban a Kúria a bizonyítékok kivételes felülmérlegelésére nem látott alapot. Kiemelte, hogy a jogerős döntést hozó bíróság az indokolási kötelezettségének eleget tett, döntése az e tárgykörben kialakult bírói gyakorlatnak megfelel, így ezen taggyűlési határozat vonatkozásában a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [18] A Kúria indokolásában megjegyezte: a kizárás következtében elszámolási jogviszony keletkezett a kizárt tagok és a társaság között, amely tekintetében nem kizárt a jogutódlás, azonban az indítványozók az üzletrészek megváltására vonatkozó (másodlagos) kereseti kérelmüket elutasító elsőfokú ítélet ellen nem terjesztettek elő fellebbezést, így ezen elszámolási jogviszony sem alapozhatja meg a perbeli jogutódlást. Ezen ítéleti rendelkezés első fokon jogerőre emelkedett, ezért a Kúria nem foglalhatott állást abban a kérdésben, hogy egy ilyen keresethalmaz egy perben elbírálható-e egyáltalán (azaz a tagkizárásról döntő taggyűlési határozat hatályon kívül helyezése iránti kereset más keresettel összekapcsolható-e).
- [19] 2.2. Az indítványozók az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszukban az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állították.
- [20] Az indítványozók álláspontja szerint a kúriai ítélet több megállapítása is alaptörvény-ellenes. Vitatták, hogy a tag kizárását kimondó taggyűlési határozat megtámadása olyan személyhez kötődő jog, amely tekintetében a tag halála esetén kizárt a jogutódlás, és a jogutódot nem illeti meg keresetösségi jog a kizáró határozat hatályon kívül helyezése iránti perben. Álláspontjuk szerint ez a jogértelmezés súlyosan sérti a tulajdonhoz és örökléshez való jogukat. Érvelésük szerint nincs olyan törvényi rendelkezés, amely kimondaná, hogy a taggyűlési határozat hatályon kívül helyezése iránti perben, a kizárást elrendelő határozat hatályon kívül helyezése iránti igény tekintetében nincs helye öröklésnek.

- [21] Sérelmezték továbbá, hogy a Kúria ítélete elzárja őket annak lehetőségétől, hogy a szüleik üzletrészét értékesítő árverés szabálytalansága és az üzletrészt megszerző vevők tulajdonszerzése érvénytelenségének megállapítása iránti igényüket érvényesítsék.
- [22] 3. Az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [23] 3.1. Az indítványozók meghatalmazással eljáró jogi képviselője az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. A Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott ítélete eljárást befejező, érdemi döntés, amely az Ügyrend 32. § (5) bekezdésének első mondata alapján alkotmányjogi panasszal az általános szabályok szerint önállóan is támadható.
- [24] Az indítványozók az alkotmányjogi panasszal támadott ügyben felperesek voltak, így jogosultnak és érintettnek is tekintendők. Jogorvoslati lehetőségüket kimerítették, mivel a Kúria felülvizsgálati ítéletével szemben a jogorvoslat kizárt, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [25] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerint alkotmányjogi panasz az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának megsértése esetén nyújtható be.
- [26] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz, így az indítvány e körben teljesítette a törvényi feltételt.
- [27] 3.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia.
- [28] 3.3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek is megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozók jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését, és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [29] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [30] 4.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor [lásd hasonlóan: 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]; 3262/2022. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [53]–[54].
- [31] 4.2. Az indítványozók érvelése szerint a tulajdonhoz való jog sérelmét eredményezi a támadott ítélet azon jogértelmezése, amely szerint a tag kizárását kimondó taggyűlési határozat megtámadása olyan személyhez kötődő jog, amely tekintetében a kizáró határozat hatályon kívül helyezése iránti perben, a tag halála esetén kizárt a jogutódlás, és a jogutódot nem illeti meg keresetőségi jog. Ez az indítványozók okfejtése szerint megfosztja őket annak lehetőségétől is, hogy a szüleik (a per tartama alatt elhalálozott tagok) üzletrészét értékesítő árverés szabálytalansága és az üzletrészt megszerző vevők tulajdonszerzése érvénytelenségének megállapítása iránti igényüket érvényesítsék.
- [32] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tulajdonhoz való alapjog a már megszerzett tulajdont, kivételes esetekben a tulajdoni várományokat védi [lásd például: 3209/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [64]–[65];

- 3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [34]]. A tulajdoni váromány az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján csak kivételes esetben részesülhet alapjogi védelemben. Az Alaptörvény XIII. cikke által biztosított jogvédelem a már megszerzett tulajdonon kívül kizárólag az érdekeltek ellenszolgáltatásán, járulékfizetésén alapuló, társadalombiztosítási jogosultságokra vonatkozó közjogi várományokra terjed ki {lásd például: 23/2016. (XII. 12.) AB határozat, Indokolás [140]; 3088/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [33] Önmagában az, hogy egy jogvita valamelyik félre kedvezőtlen kimenetellel zárul, és ennek következtében nem jut hozzá az eljárásban érvényesített követeléséhez, adott esetben nem szerzi meg a vitatott dolog vagy jog tulajdonát, nem jelenti a tulajdonhoz vagy az örökléshez való jog sérelmét. A fentiekre, valamint az indítványban előadott érvekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy alkotmányjogi értelemben nincs összefüggés egy tagkizáró taggyűlési határozat érvénytelenségének megállapítása iránti perben hozott döntés eredményeként (esetlegesen) megszerezhető üzletrész tulajdonjoga és az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített alapjog között.
- [34] Összességében megállapítható, hogy az indítványozók panaszukban a támadott határozatok kapcsán kizárólag törvényességi kérdéseket vetnek fel, a Kúria jogértelmezésének és jogalkalmazásának kritikáját fogalmazzák meg, tévesnek tartják az ügyekben hozott határozat rájuk nézve kedvezőtlen rendelkezését, és valójában annak korrekcióját kívánják elérni {vö. pl. 3346/2022. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [72]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint azonban „[ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [35] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem, ezért azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2025. február 25.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3127/2024.

